

Vit mugu stríðast fyri betri vanlukkutrygging, eykapensión og fullum sjúkradagpeningi frá fyrsta degi

— Øll herðsla má leggjast á at útfylla lógarkarmin um arbeiðarvernd og at gera arbeiðseftirlitið nógv effektivt.

— Vit eiga at stríðast fyri, at vit slukkutryggingarskipanin verður endurskoðað, — at verkafólk, sum ikki fáa aðra eftirløn enn fólkapensión, eisini fáa eina eykapensión.

— Og kravið má verða, at verkafólk fáa sjúkradagpening frá fyrsta sjúkradeigi, og við eini upphædd, ið svarar til veruliga lönarmissin.

Hesi krøvini og ynskini kom Vilhelm Johannesen, lögtingsmaður, við í 1. mai-røðu síni í Fuglafirði á alheims arbeiðaradegnum.

Samstundis sum hann setti hesi krøv fram, greiddi hann frá teimum

framstígum, arbeiðararæslan hevur vunnið, síðan slóðararnir hjá føroysku arbeiðararæsluni stóðu á odda í stríðnum fyri at vinna ferðafólkinum betri sémdir:

— Løn í reiðum peningi, og lönngjaldsstovurnar

— Stytting av arbeiðsvikuni niður í 40 tímar

— Somu lön til kvinnur og menn fyri sama arbeiði

— Leingjan av fritíðini til fyra vikur

— Lögtingslógina um arbeiðaraværd

— Rættvisari pristalskipan, soleiðis at allar lönir fáa eins stórt endurgjald fyri dyrtíðina

— Fólka-, avlams- og einkjupensión

— Og sjúkradagpeningaskipan, soleiðis at útróðarmenn, tímalønt og onnur fáa sjúkradagpening undir sjúku.

Skulu hava somu sémdir

— Men tó verður hesin sjúkradagpeningur ikki góldin fyrr enn frá triðja sjúkradeigi og ikki við meira enn 80 prosentum av miðal vikulønuni tær seinastu fimm vikurnar frammanundan.

— Hvi ikki frá fyrsta

degi, og hvi ikki við eini upphædd, ið svarar til lønina, sum verður mist? Er nøkur grundgeving fyri, at ein útróðarmaður ella ein tímaløntur skal beta fyri at verða sjúkur?

— Tá ein fastlønur gerst sjúkur, verða eingi prosent tikin av lønini hjá viðkomandi. Hin fastlonti fær 100 prosent í sjúkraløn. Tað fáa útgerðarmaðurin og arbeiðsgevarin eisini. Kravið má verða, at verkafólk fáa somu sémdir sum onnur, segði Vilhelm Johannesen.

Samvinnan má styrkjast

Samstundis sum Vilhelm Johannesen visti á, at verkamannaræslan hevur vunnið langt fram á við samráðingum, saman við löggevum, ið er framt í dyggari samvinnu við politisku arbeiðaraflokkarnar, segði hann, at enn er nógv eftir.

Hann metti, at treytirnar fyri, at verkamannaræslan kann vinna meira og skjótari eru fleiri:

— Ein av hesum treytunum er, at samanhaldið millum verkamannafeløgini og onnur løntakarafeløg sum heild verður útbýgt og harvið styrkt.

— Ein onnur treyt er, at verkamannafeløgini leggja stórri dent á at útbúgva sínar leiðarar, síni álitisfólk og sínar limir. Tá hugsað verður um, hvussu nógv útbúgving aðrir bólkir í samfelagnum hava fingið frá tí almenna, so átti tað almenna at latið fíggarligan stuðul til slíkt útbúgvingarvirksemi hjá verkamannafeløgum.

— Og ein triðja treytin er, at politiskir flokkar, ið umboða sjónarmið, sum eru í tráð við og í samljóð við sjónarmiðini hjá fakligu verkamannaræsluni, fáa stórri undirtøku og harvið stórri ávirkan á samfelagið, segði Vilhelm Johannesen m.a. í røðu síni á 1. mai-haldinum í Fuglafirði.

jo-mo

Kravið má verða arbeiði til allar vinnuførar hendur

— segði Vilhelm Johannesen, lögtingsmaður, í 1. mai-røðu síni í Fuglafirði. Hann ávaraði imóti tí borgarliga høgpolitikk, ið er ríkin í Europa, og vísti á skeivu búskaparligu gongdina í Føroyum við vaksandi uttanlandsskuld, handils- og gjalds-javnahalli, vaksandi skattatrysti og minkandi realløn. — Løntakarinn hevur spent »livreimina« í botn, vísti hann á

— Vit eiga at undirstrika, at arbeiði er mannarættur. Vit kunnu ongantíð góðtaka, at samfelagið ikki hevur brúk fyri okkum øllum, fyri okkara evnum og okkara vilja til at arbeiða.

Við hesum orðunum ávaraði Vilhelm Johannesen móti tí høgpolitikk, ið verður ríkin víða hvar í Europa í hesum árum. Hesin politikurin hevur prógvað sitt dagnaloyti og atgerðarloysi. Hann segði, at tær skaðiligu avleiðingarar av hesum politikki hava í størstan mun rakt kvinnurnar og teg ungu.

Minkandi realløn — hækkað skattatryst og hækkað avgjöld

Í hesum sambandi kom lögtingsmaðurin eisini inn á aktuella støðuna í Føroyum. Hann visti á, at tá tað borgarliga landsstýrið kom til skuldi sparast. Utanlandsskuldin skuldi basast. Gjalds-javnahallið skuldi basast. Tí skuldi »livreimin« spennast inn. — Hjá summum — eitt

nú verkafólkinum og løntakarabólkunum annars — er »livreimin« spent í botn. Uttan nakra sakliga grundgeving fingur vit eiykatalið í 1981, sum førði til munandi niðurgongd í reallønini.

— Uttan nakra sakliga grundgeving varð pristalið sett aftur til 100. Hetta førði til munandi afturgongd í reallønini. Um reallønir verður sett á javnt við 100 í 1970, var hon komin uppá 130 í 1980. Talan var sostatt um stóran reallønarbata hesi 10 árin. Í dag er reallønir farin niður aftur um 100 ella niður um aftur tað hon var í 1970, segði Vilhelm Johannesen.

Eisini visti hann á, at skattatrystið er økt við 4–5 prosentum, telefongjöldini eru hækkað, útvárgjaldið er hækkað og sjónvarpsgjaldið fer at hækka.

— Verkafólkið og løntakararnir annars hava kent sviðan. Hesir bólkir hava verið noyðdir at spenna »livreimina« inn.

Búskapurin ósunnur

Men hvussu hevur gingist búskaparliga í landshúsráðinum?

Vilhelm Johannesen visti á, at ráðgevandi nevndin viðvíkjandi Føroyum sigur í frágreiðingini fyri 1983, at uttanlandsskuldin er tvífaldað frá 1980 til 1982, og er nú komin uppá 2,2 milliardir og er stöðugt vaksandi.

— Harafturat er hallið á handilsjavnunum størri enn nakrantíð. Gjalds-javnahallið hevur eisini sett met og er stöðugt vaksandi. Ráðgevandi nevndin kemur fyri fyrstu ferð í seguni til ta niðurstøðu, at føroyski búskapurin er ósunnur. Og nevndin í Sjóvinnubankanum sigur, at nú má vend koma í viðvíkjandi landsbúskapinum, segði lögtingsmaðurin fyri Norðoyggjar á 1. mai-haldinum í Fuglafirði.

Umbýtið til nøkur

Um búskaparligu støðuna hjá landinum og støðuna hjá tí einstaka vísti Vilhelm Johannesen at enda á, at meðan keypiorkan hjá vanligu fólkinum er munandi skerd við toll-

Vilhelm Johannesen: — Tað almenna eigur at lata stuðul til útbúgvingarvirksemi hjá verkamannafeløgum

hækkingum, øktum skattatrysti, hægri almennum gjöldum, er innflutningurin og forbrúkið kortini vaksið.

— Hetta sigur okkum, at meðan summir bólkir hava verið noyðdir at spenna »livreimina« inn, hava aðrir bólkir fingið meira til forbrúk. Politiska leiðslan hevur skipað fyri eini umfórdeiling av ágóðanum. Tey nógvu hava latið samfelagnum munandi størri part av úrtøkuni enn aður, samstundis um onnur tá hava fingið alt ov stóran part av samfelagságóðanum, segði Vilhelm Johannesen.

Skatta-kredittskipanin

Nýggja skattaskipanin fór ikki ótalað framvið. Vilhelm Johannesen segði, at í sjálvum sær er ein samtidarskattaskipan í lagi,

men okkara skipan er soleiðis uppbyggd, at løntakarar og teir, sum fáa part í veiðu, lættliga kunnu koma í ta støðu at skula veita samfelagnum rentufriðan kreditt í upp til sjei—átta mánaðir.

— Hinvegin kunnu aðrir bólkir um hesa skipan lána pening frá tí almenna í upp til 12 mánaðir uttan at rinda rentu av hesum láni.

Hann visti á, at 1. mai skuldi verið eitt tekin um, at tann myrki og kaldi veturin fór at dvína fyri tí ljósa og liggja sumrinum.

— Men mangt av tí, eg havi drigið fram, talar fyri, at hesin 1. mai er ein av teimum myrku og tristu døgnum við tungum skýggjum, mjørka og sirmi. Men lat okkum vóna, at sólin kemur undan aftur um skamma stund.

jo-mo